

FACULTAT DE TRADUCCIÓ I D'INTERPRETACIÓ

GRAU DE TRADUCCIÓ I D'INTERPRETACIÓ

TREBALL DE FI DE GRAU

Curs 2015-2016

**Traducció al català d'una obra de Kenji Miyazawa
El turó Taneyama**

Carles Soler Sala

1329902

TUTOR/A

MARIA ELENA HERNÁNDEZ GARCÍA

Barcelona, Juny de 2016

UAB

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

PÀGINA DE CRÈDITS

Dades del TFG

Títol: Traducció d'una obra d'en Kenji Miyazawa

Autor/a: Carles Soler Sala

Tutor: Maria Elena Hernández García

Centre: Universitat Autònoma de Barcelona

Estudis: Grau de traducció i d'interpretació

Curs acadèmic: 4rt

Paraules clau

Kenji, Miyazawa, Traducció, Japonès, Català, Taneyamahara.

Resum del TFG

Traducció al català de l'obra *Taneyamahara* (種山々原) de l'autor japonès Kenji Miyazawa i anàlisi del procés de traducció. Es tracta d'un conte breu de temàtica relacionada amb la natura que fins ara no ha sigut traduït al català, al castellà ni a l'anglès. Seran analitzades la metodologia i els problemes que han sorgit a la hora de traduir.

Traducción al catalán de la obra *Taneyamahara* (種山々原) del autor japonés Kenji Miyazawa y análisis del proceso de traducción. Se trata de un cuento breve de temática naturalista que hasta la fecha no ha sido traducido al catalán, al castellano ni al inglés. Se analizará la metodología y los problemas que han surgido a la hora de traducir.

Translation of Kenji Miyazawa's *Taneyamahara* (種山々原) from Japanese to Catalan, and analysis of the translation process. *Taneyamahara* is a short story with nature themes which has yet to be translated into Catalan, Spanish or English. The methodology and all problems that have come into play during the translation process will be analyzed.

Avís legal

© Carles Soler Sala, Barcelona, 2016. Tots els drets reservats.

Cap contingut d'aquest treball pot ésser objecte de reproducció, comunicació pública, difusió i/o transformació, de forma parcial o total, sense el permís o l'autorització del seu autor/de la seva autora.

Índex de contingut

AGRAÏMENTS.....	4
INTRODUCCIÓ	5
OBJECTIUS DEL TREBALL.....	7
METODOLOGIA	8
TEXT TRADUIT	11
PROBLEMES DE TRADUCCIÓ.....	27
CONCLUSIONS.....	33
BIBLIOGRAFIA.....	35
ANNEXOS.....	37

AGRAÏMENTS

M'agradaria donar les gràcies a la meva tutora, Elena Hernández, per tota l'ajuda que m'ha proporcionat no solament durant el treball de final de grau, sinó al llarg dels tres últims anys. Aquest treball i una part molt important de la meva formació no hauria estat possible sense la seva experiència, col·laboració i paciència.

També agrair als meus pares tot el suport que sempre m'han donat, i que m'hagin ofert la oportunitat continuar els meus estudis a la universitat durant aquests quatre anys.

Per últim, donar també les gràcies al servei de biblioteques de la UAB i de la UDL per proporcionar-me accés a molts recursos literaris d'una utilitat inestimable.

INTRODUCCIÓ

Kenji Miyazawa va néixer l'agost de 1896 a la prefectura d'Iwate, situada al nord-est del Japó. Creixé en una família adinerada, fet poc corrent tenint en compte que aleshores aquella regió era molt dependent de la seva agricultura, sempre amenaçada per les temperatures sota zero. Ja des de ben petit va demostrar ser un alumne brillant, i quan només tenia quinze anys va començar a compondre poemes tanka. La seva producció literària no va limitar-se, però, a la poesia. Al llarg de la seva vida, Miyazawa va escriure nombrosos contes infantils i també novel·les. Actualment és considerat una de les figures més importants de la literatura japonesa, però desgraciadament l'autor no va obtenir un renom important mentre fou viu, essent la seva fama pòstuma.

Les obres d'en Kenji Miyazawa van estar influenciades considerablement per certs esdeveniments que varen ocórrer durant la seva infància. La ciutat de Hanamaki, on va passar una gran part de la seva vida, es veia molt sovint afectada per terratrèmols, pluges i altres catàstrofes que ficaven en perill els conreus i, en conseqüència, la vida d'aquells qui els cultivaven. Observant des d'una situació econòmica més afortunada, Miyazawa va aprendre moltes coses sobre com l'ésser humà coexisteix amb la natura, un tema que posteriorment va ser molt habitual dins les seves produccions literàries.

Un altre dels factors més importants de la vida de Kenji Miyazawa fou la religió. De pares budistes, l'autor va estar influenciat per la doctrina religiosa que li varen transmetre. Tot i així, als vint-i-quatre anys va obtenir les escriptures del *Sutra del lotus*, base del budisme *nichiren*, al que va convertir-se i del que fou ferventment devot durant la resta de la seva vida. La influència de la religió és observable sobretot en els temes que tracta l'autor, però també en el seu llenguatge i les imatges que aquest evoca.

A més, Miyazawa fou un home de ciències i va estudiar agricultura per poder així ajudar els homes i les dones que tan havia vist sofrir a la seva ciutat natal. Aquests coneixements es veuen reflectits en la terminologia que utilitza a l'hora descriure i en les classes que va donar a diverses institucions educatives. Kenji Miyazawa morí als trenta-set anys, després d'haver-se vist afectat per malnutrició, pneumònia i altres malalties. Les seves obres, encara avui estudiades i innegablement rellevants, han estat traduïdes a moltes llengües i algunes fins i tot han sigut adaptades a la gran pantalla.

Abans d'elegir aquest autor se n'havien considerat d'altres, com Natsume Sōseki i Ryūnosuke Akutagawa. Tot i així, més enllà de les obres o la vida de cada autor, el que

realment va ser un factor decisiu a l'hora d'elegir a en Kenji Miyazawa va ser la recomanació que es va rebre per part de varies persones que l'havien estudiat anteriorment, com antics tutors o companys d'estudi.

Elegir autors no contemporanis va ser una decisió que va estar molt influenciada pels drets d'autor de Japó, que romanen vigents fins aproximadament uns 70 anys després de la mort dels escriptors. En principi, es va decidir traduir una obra d'ús lliure amb la intenció d'intentar publicar la traducció un cop finalitzada.

Un cop establert l'autor i el seu context, s'ha considerat apropiat explicar la obra que s'ha traduït per a la realització d'aquest treball. *Taneyamagahara* (種山々原) és una novel·la curta publicada al 1921, que narra la història de dos germans que viuen en un petit poble de muntanya. La seva mare els demana que vagin al turó Taneyama per fer pasturar la vaca de la seva família, però durant aquest viatge l'animal s'escapa i quan els germans van a buscar-lo, es perden per la muntanya.

Tal i com ha passat amb alguns altres relats de Kenji Miyazawa com *El tren de la via làctia* o *Gauche el violoncel·lista*, *Taneyamagahara* va ser adaptat a la gran pantalla l'any 2006. Malgrat això, el curt d'animació, dirigit per Kazuo Oga, no té gairebé res a veure amb el relat de Miyazawa, més enllà del lloc on està situada l'acció.

Dins del repertori d'obres d'en Kenji Miyazawa, es va decidir traduir *Taneyamagahara* perquè la major part de les seves altres obres ja havien estat traduïdes. Aquesta semblava ser la excepció, ja que no va ser possible trobar ni una sola traducció d'aquesta obra al castellà, al català ni a l'anglès. Tot i que és possible que hagi estat traduïda anteriorment, és molt poc probable que una de les poques llengües a les que s'hagi traduït sigui el català.

D'entre les dues llengües a les que es podria haver traduït aquest conte es va optar per fer servir el català, ja que gran part de les obres d'aquest autor ja han estat traduïdes al castellà. Així, es podria dir que s'ha intentat marcar un camí amb l'esperança de que en el futur més traductors intentin traduir aquest magnífic autor al català.

OBJECTIUS DEL TREBALL

L'objectiu principal d'aquest projecte és explicar, mitjançant un exemple pràctic com és la traducció d'una obra de Kenji Miyazawa, el procés que conforma la traducció del japonès al català. Més enllà del text traduït en sí, s'ha intentat que el punt de focalització del treball sigui la metodologia i el procés de resolució de problemes, per obtenir així una visió més completa i un anàlisi més exhaustiu.

A més, s'ha intentat que aquest treball també dugui a terme una funció formativa, per poder millorar el coneixement de la llengua japonesa alhora que es van aplicant tots els coneixements que s'han anat adquirint al llarg del grau. Tanmateix, ha servit com un exercici per ficar a prova aquests coneixements i al traductor, que molt probablement tindrà que enfrontar-se a textos similars durant el seu futur professional.

Per últim, val a dir que l'obra Taneyamagahara va ser elegida pel desig d'apropar a la nostra llengua la literatura clàssica del Japó. Tot i que seria senzill trobar obres molt més importants per aconseguir aquest propòsit, la brevetat d'aquest tipus d'escrits han fet del relat curt el gènere ideal per iniciar-se en la traducció literària del japonès.

METODOLOGIA

Per a la realització d'aquest treball s'ha seguit un procés traductor personal, però que té molt en comú amb les teories del lingüista nord-americà Eugene Nida. La traducció ha estat dividida en diferents fases, que més endavant s'expliquen amb més detall. És necessari mencionar que el procés traductor que s'ha utilitzat en aquest treball és únicament útil amb els textos escrits en llengües que no es dominen del tot, com és en aquest cas el japonès. Això passa a causa de què les traduccions en llengües que es dominen poden ser realitzades més ràpidament, sense necessitat de realitzar una cerca de termes tan exhaustiva.

Abans de començar a traduir s'ha considerat necessari investigar sobre els orígens, la vida i l'obra de l'autor. Afortunadament, aquest pas no ha estat massa complicat, ja que Kenji Miyazawa és un escriptor conegut arreu del món. Gràcies a això, el nombre de recursos que s'han pogut utilitzar per entendre millor el llenguatge, l'obra i la ideologia de l'autor del text original han sigut nombrosos. A més a més, poder conèixer el punt de vista d'altres autors i traductors sobre l'obra de Kenji Miyazawa ha resultat també extremadament útil a l'hora de tenir en compte detalls que a primera vista haurien passat desapercibuts, sense els quals la qualitat de la traducció final s'hauria vist afectada.

Un cop finalitzada la recerca, s'ha començat amb el procés de traducció. La primera part d'aquest ha sigut la lectura inicial del fragment i el seu anàlisi. Es tracta d'un relat breu, un petit conte narratiu que inclou descripcions i diàlegs entre personatges. Com es comenta a la secció que parla sobre els problemes de traducció, aquest conte va ser escrit fa més de 70 anys; això fa que parts d'aquest puguin arribar a ser arcaïques, i que en algunes ocasions s'utilitzin pictogrames obsolets. Tot i que això ha complicat bastant les coses, el text original inclou la lectura de la majoria dels *kanji*¹ la qual cosa n'ha facilitat la lectura, la comprensió i la posterior traducció, ja que la lectura d'alguns dels caràcters que es fan servir en japonès ha anat canviant amb el pas del temps. Com s'explica posteriorment a la secció que parla sobre els problemes de traducció que han sorgit durant aquest projecte, alguns paràgrafs del text original van resultar, primerament, incomprensibles pel traductor. Aquests casos van deixar-se assenyalats per a ser revisats posteriorment, per no interrompre el ritme del procés traductor.

---

¹ Caràcters que s'utilitzen a l'hora d'escriure en japonès.

La segona part ha consistit en començar per una traducció literal. Aquesta s'ha realitzat frase per frase, però prioritant el paràgraf com a unitat de sentit. Com acostuma a ser recomanable a l'hora de traduir del japonès, s'ha optat per començar a traduir les frases pel final, on hi ha el verb que indica l'acció, per després anar incloent els diferents complements que formen la frase que s'està traduint. Tot i així, mantenir l'ordre dels complements dins la frase no era prioritari. El que s'ha considerat més important durant aquest primer esborrany de traducció ha estat intentar no perdre part de la informació transmesa a l'original. Tot i que posteriorment es faria una reformulació de la primera versió del text en la que potser es decidiria obviar certs detalls, era important tenir-los presents primerament, per evitar perdre informació que més tard pogués ser útil o rellevant. Durant aquesta primera versió s'han anat marcant els diferents problemes que han anat sorgint a mesura que s'ha realitzat la traducció. Aquests problemes s'han dividit en diferents categories per obtenir una millor organització del projecte i per a facilitar el seu posterior anàlisi i explicació. La traducció literal no és, en la majoria dels casos, la millor opció a l'hora de traduir un conte, però en aquest cas en concret ha servit com a base sobre la qual treballar per a crear la traducció final, més acurada i estèticament agradable per al lector.

Un cop la traducció esborrany ha estat acabada, s'ha dut a terme una adaptació del text traduït, sense fer servir el text original com a referència per evitar els calcs. En aquesta segona versió s'ha buscat la bellesa estètica, la genuïnitat i l'ús correcte del llenguatge, que no era sempre present a la primera versió, més literal. Els canvis han sigut bastant freqüents, però en aquesta fase, la prioritat a l'hora de traduir ha sigut el sentit, no la literalitat. A més, cal mencionar que el concepte de llenguatge literari és diferent en japonès i en català. En la llengua original, les repeticions son molt freqüents i l'encant prové dels mots relacionats amb la natura, mentre que quan s'ha traduït al català, s'ha intentat utilitzar un vocabulari més variat per crear un text més amè. A més, aquesta ha sigut la fase en la que s'han efectuat més canvis, amb la intenció de separar el text de l'original i apropar-lo al lector i a la seva cultura i llengua natives. Molts dels problemes que relacionats amb neologismes o termes propis de la cultura nipona han sorgit han sorgit durant aquesta fase, i s'expliquen més endavant.

Per últim, s'ha dut a terme la correcció del text meta. Aquesta no ha sigut tan sols a nivell ortogràfic, sinó estilístic, gramatical i també d'estil. S'ha eliminat qualsevol incoherència i s'ha buscat l'objectivitat. La correcció va ser duta a terme un parell de

setmanes després de que la traducció final fos acabada, per intentar poder veure el text des d'una nova perspectiva. A més, gràcies a la brevetat del conte, també ha sigut possible deixar que altres persones que no tenen relació amb el projecte llegeixin el text traduït des d'un punt de vista neutral, amb l'esperança d'assenyalar qualsevol error que hagués pogut passar inadvertit per l'autor d'aquest treball.

Amb el text ja traduït, l'únic que va restar per fer va ser l'anàlisi dels problemes amb els que l'autor del treball es va topar. Com ja s'ha mencionat, l'anterior classificació d'aquests problemes va facilitar el procés, però es va considerar adequat dur a terme una descripció més detallada dels problemes més importants. Així, aquesta part del treball no solament parla dels problemes, sinó que busca explicar el perquè de la seva dificultat, el mètode que s'ha seguit per a resoldre'ls i el raonament darrere de la solució elegida. D'aquesta manera es poden analitzar algunes de les complicacions més comuns en el japonès, i també algunes que són exclusives d'aquest text.

Tot el material didàctic que s'ha utilitzat durant el treball, des de diccionaris a recursos sobre la vida de Kenji Miyazawa, ha estat examinat prèviament per garantir la seva fiabilitat. Alguns, tot i que no han sigut utilitzats per redactar cap part concreta del treball, han servit per tenir un coneixement més profund sobre la llengua o l'autor. Per això, s'ha considerat òptim utilitzar com més recursos millor, per obtenir un coneixement més extens abans d'iniciar la traducció del text. Si desitgeu consultar qualsevol d'aquests recursos, podreu trobar tot el material emprat a l'apartat de bibliografia.

TEXT TRADUIT

Taneyama és un turó que es troba situat a les muntanyes Kitakami, formades per suau pedra serpentinita i sòlida peridotita. Aquest turó està rodejat de valls, al fons del quals hi ha petits llogarrets de no més de cinc o sis cases cadascun.

Quan arribava la primavera molts cavalls arribaven a les valls de les muntanyes Kitakami, i alguns dels habitants dels petits poblets de muntanya aprofitaven per domesticar-los. Un cop domesticats, deixaven que pugessin a les praderies de més amunt per a que poguessin pasturar tranquil·lament. A finals d'agost, els seus amos pujaven a buscar-los perquè quan arribava el setembre, la gespa que cobria els camps començava a pansir-se a causa del fred. Durant els quatre mesos que les pastures eren aprofitables, els cels ennuvolats i la boira feien que els camps fossin difícils de veure.

Taneyama està situat a una zona relativament propera al mar del Est, on xoquen les diferents corrents d'aire provinents de l'oest. Això feia que aquesta regió tingués un clima molt humit, on els cels ennuvolats, la pluja, les tempestes i la boira sempre podien aparèixer en qualsevol moment. A causa d'això, aquells qui viatjaven cap a Taneyama per la riba del riu Kitakami es topaven sovint amb petites estàtues de pedra dedicades a Raijin, el déu del tro, a mesura que caminaven per la muntanya. Els pocs viatjants que passaven per aquella zona eren, moltes vegades, ensinistradors de cavalls, silvicultors en busca de medicines, estudiants que venien amb l'esperança de trobar fòssils i fins i tot cartògrafs.

Com era normal durant aquella època de l'any, els colors de la tardor cobrien les muntanyes i les pluges trencaven el característic silenci que inundava les nits al turó Taneyama. El cel estava ennuvolat i un vent suau passava per l'altiplà. Era l'últim dia de vacances d'estiu, i a partir del dia següent els nens haurien de tornar a l'escola, creuant la vall amb les petites sandàlies de corda que ells mateixos s'havien fabricat.

Dos germans del poble, que ja havien acabat els deures, van decidir pescar un parell de crancs de riu i fer-los a la brasa. Després jugaren una bona estona, i com que van acabar esgotats, van decidir tombar-se sota un xiprer que hi havia davant de casa seva per descansar una mica. El germà gran pensava en tot el que havia fet durant l'estiu.

—Ah... Aquestes vacances d'estiu m'ho he passat molt bé! —digué el més gran dels germans— Vam anar al turó a buscar un poltre, i a més vam poder veure la dansa

d'espases. Els qui la ballen es posen al cap un mocador decorat amb plomes negres de la cua de les gallines i es posen una vesta roja com la que els guerrers d'abans duïen a la guerra. Després es lliguen un bastonet resistent a l'esquena i es fiquen el *hakama*², les gamberes i les sandàlies de corda, tot ben ajustat per a què no caigui.

Un cop fet això —continuà el noi—, van a la ciutat per participar a la dansa d'espases típica de Taneyama, envoltats de grans fanals de paper amb inscripcions. Ballen sense parar, i les seves espases brillen a la llum de les fogueres que il·luminen les portes de la ciutat. En Narao i jo vam fer xocar les nostres espases mentre la gent cantava:

Cel i terra, oh!

Fa molt de temps, el malèvol sobirà de la vall,

vivia dins d'un forat gegantí.

Mentre el deu de la fosca nit dormia,

li van tallar el cap i l'enterraren dins d'un petit cofre.

Visca! Visca! La, La, La!

Amb la blava màscara a la cara,

desembeinà l'espasa, i avançà decidit.

Com una aranya contra el vent de mitjanit,

la seva vestidura brillava sota la llum d'una flama.

Vinga! Amb energia!

—Nois, veniu aquí! —els interrompé la seva mare, que els cridava des de l'interior de la casa.

—Ara venim, mare! —va contestar un dels germans, i els dos van córrer a veure què volia.

---

² Falda que duïen els samurais per protegir-se les cames.

—Molt bé —digué la mare—. Aquí teniu els vostres *bentōs*³. Necessito que pugueu al turó a recollir herba per als animals. Endueu-vos també la vaca per a que pugui menjar, i sobretot, no us separeu.

—Sí, mare! —van exclamar els dos— Ens ficarem les sandàlies i hi anirem.

La mare va treure dos petits bentōs de l'interior d'un bagul rodó i els va embolicar amb paper, i llavors els nois els van ficar dins d'un gran mocador. Mentre els dos germans es preparaven per anar-se'n, la seva mare va fer sortir la vaca de dins de l'estable.

—Som-hi! —exclamaren els dos nois.

Molt animats, van apropar-se a l'animal i van començar el seu camí.

—Que vagi bé! I sobretot, no us separeu! —va acomiadar-se la mare.

Els nois assentiren, creuaren la tanca i agafaren una petita branca de salze per fer-la servir com a fuet. Així, els dos germans van anar guiant la vaca tranquil·lament, i poc a poc van pujar pel camí que duia al capdamunt de l'altiplà. Mentre caminaven, un dels germans cantava:

La, La, La...

El mocador nocturn fet de plomes negres,

La llum de la lluna...

—Va, camina! —el noi va parar de cantar per atiar a l'animal, que s'havia aturat.

El sol brillava amb molta intensitat. A vegades, la calor feia que els arbres de l'horitzó es tornessin borrosos i tremolessin, fent que el paisatge que els rodejava semblés una gran taca d'oli de color verd. La vaca s'aturava molt sovint, i els nens començaven a ficar-se de mal humor.

—Al capdamunt del turó podràs menjar una gespa boníssima —digué el germà gran—. Va, endavant! Avança! No siguis tossuda! —insistí.

Però cada vegada que la vaca es trobava una miqueta d'herba que li feia el pes, es llepava els llavis i s'acotxava per menjar-se-la.

---

³ Petit recipient on es guarda menjar ja preparat per emportar, similar a una carmanyola.

Curiosament, la llengua és una de les parts més valuoses d'una vaca. I això que és llefiscosa, està plena de bava i té tot de taques negres!

—Ep! No t'aturis! —insistia el noi— Camina!

El cel era bastant clar, i els dos germans i la seva vaca ja havien pujat bastant. Des d'allí dalt veien tot el poble, i com la llum del sol feia brillar el sostre del cobert que tenien al jardí de casa.

El camí passava per un bosc i al cap d'una estona, els nois van arribar a una font preciosa. El so de l'aigua freda que brollava de la pedra calcària, blanca com la neu, ressonava entre els arbres. Els germans es van netejar la suor de la front i van acotxar-se una i altra vegada per beure una mica d'aigua.

Tot i així, la vaca va preferir llepar les gotetes que s'havien dipositat damunt la molsa. Quan els minyons estaven a punt de continuar el seu camí, van adonar-se d'una cosa; la vaca, que de cop i volta va començar a mugir, també semblava haver-ho intuït.

—Crec que aviat plourà. —xiuxiuejà un dels germans, mirant al cel.

Seguiren el seu camí a través dels matolls i van passar, amb molt de compte, per algunes zones on sovint hi havia esllavissades. Cada vegada s'apropaven més al peu del turó. La llum del sol es tornava més o menys intensa a mesura que els núvols creuaven el cel.

Al cap d'una estona, van arribar finalment al turó. Veure el camp, d'un verd tan espectacular que quasi semblava tret d'un somni, els va omplir de joia. A la llunyania, el riu brillava com *l'obi*⁴ d'en Kasugagongen, el déu de la primavera.

Els nois i la seva vaca van pujar fins a un auró, on el més gran dels germans va lligar un sac. Aleshores va començar a recollir herba com li havia demanat la seva mare, i la lligava formant petits manolls. Dos cavalls, que pasturaven tranquil·lament, renillaren al veure als nois.

—On vas, germanet? —cridava el germà petit mentre s'assecava la suor de la front— La mare ha dit que no ens separem.

—No gaire lluny —respongué el germà gran—. Quan acabi vindré amb tu.

---

⁴ Tipus de faixa que manté subjecte el quimono al cos.

La veu del seu germà ressonà per tot el turó. La vaca, tot i que estava envoltada de gespa suculenta, no semblava estar massa alegre. Al cap d'una estona, el cel va tornar a brillar i el germà gran va tornar amb el petit, baixant pel turó i rient mentre creuava els camps coberts d'herba.

—Ja som aquí la vaca i jo —digué el noi—. M'emporto el meu bentō. Encara és aviat, però d'aquí una estona el cel s'emplenarà de núvols. Aprofitaré per recollir una mica més d'herba. Tu queda't aquí fins que torni. Fins ara, germanet.

Mentre pujava pel turó va tornar a girar-se i li va dir al seu germà:

—Si tens gana, menja't tu també el teu bentō —va cridar el noi—. Guarda l'herba que he recollit pels cavalls dins el mocador, que ens l'endurem al tornar a casa.

—D'acord —va respondre el minyó—. T'esperaré aquí.

Aleshores el germà gran va marxar. El cel va quedar completament cobert per uns núvols pàl·lids i el sol, amagat darrere d'aquella foscor, semblava un petit mirall blanc penjat al capdamunt del cel. El vent va començar a bufar amb força, fent moure tota la gespa del turó.

De cop i volta, la vaca que el germà petit estava vigilant va sortir disparada turó amunt. El noi, sorprès, va intentar atrapar-la amb totes les seves forces, però no va aconseguir-ho. Finalment, va donar-se la volta i va cridar en la direcció en la qual havia marxat el seu germà:

—La vaca ha fugit! —cridà el noi.— S'ha escapat! Germanet, la vaca ha marxat!

Mentrestant, l'animal seguia pujant pel turó, a través de la herba alta. Els dos germans, que no entenien el que estava passant, van començar a perseguir-lo una altra vegada. Al cap d'una bona estona, els hi van començar a fer mal les cames i no sabien on s'havia ficat l'animal.

Després de donar mil i una voltes buscant-lo, els dos nens van desplomar-se damunt la gespa. Tot i que els hi havia semblat entreveure el pèl blanc de la vaca entre els arbres, els dos estaven esgotats, i van aturar-se a mirar el cel.

Aquest brillava amb una llum blanca i els núvols, d'un color gris pàl·lid, es movien ràpidament. No tardarien en marxar. De cop i volta, els nois van sentir el soroll de la

campana que la vaca duia al coll, i finalment s'alçaren i s'afanyaren en seguir el camí per on creien que l'animal havia fugit.

Afortunadament, al cap de poca estona van trobar la vaca, que ja tornava cap a ells com si estigués seguint un camí secret entre les herbes. Els germans van ficar-se molt contents i començaren a riure, però poc després van adonar-se de que no sabien ben bé on eren.

Finalment, una gran vall de la que cap dels dos germans havia sentit mai a parlar va aparèixer, com sortida del no res, davant dels seus ulls. Les eulàlies zumzejaven, i com una fondalada oculta per la calitja, el fons de la vall desapareixia entre la boira.

Llavors tornà el vent, i les delicades eulàlies, tan llargues que arribaven a acariciar les mans dels nois, van començar a moure's molt agitada, com si cridessin als déus del vent. Els dos nois, avergonyits per haver perdut la vaca i l'herba per alimentar-la, tancaren els ulls i apartaren la vista de la vall. Llavors, van tornar a començar a recollir herba, a corre-cuita.

Però de sobte, d'entre la gespa va sorgir un petit camí que fins aleshores no havien advertit. Quan van apropar-se una mica, van veure que el viarany era ple de petjades de cavalls. Al veure això, els dos germans van ficar-se d'allò més contents i començaren a riure, i ben aviat començaren a seguir-lo. Tot i així, el camí va anar tornant-se més i més estret, fins que feia menys d'un pam d'amplada. A més, per acabar de complicar-ho tot, com que no coneixien el camí i no tenien res amb que guiar-se, van començar a pensar que potser estaven caminant en cercles.

Finalment van arribar al cim, on hi havia gran castanyer cremat i des d'on amb prou feines es divisaven els camins per baixar. Aquell indret semblava ser un lloc on probablement es reunien cavalls, una espècie de plaça amagada entre la boira. Els dos nois, decebuts, van decidir donar mitja volta i tornar pel caminet pel que havien vingut. Les plantes que rodejaven el camí que estaven seguint els eren desconegudes, i es movien suaument amb el vent, però de sobte va aixecar-se un oratge molt estrany, que gairebé semblava una senyal de que hi havia alguna cosa amagada entre la boira.

El cel gris brillava amb força, i els ocells cantaven plàcidament.

De cop i volta, d'entre la boira va aparèixer davant dels seus ulls una gran silueta, que tenia forma de casa. Al principi, els dos germans no s'acabaven de creure el que veien els seus ulls, i es preguntaven perquè hi havia el que semblava ser una casa en un lloc com aquell. Tot i així, van apropar-s'hi poc a poc, cautelosament, per veure què era. Al tocar-la van descobrir que es tractava d'una pedra enorme i molt freda. Mentrestant, el vent seguia bufant i movent tota la flora, fent relliscar la rosada que cobria la gespa i les flors.

—Sortir del turó i endinsar-nos a la muntanya ha sigut un error. D'aquesta no en sortirem amb vida —murmurejava el germà gran. Morts de por, els dos començaren a plorar.

—Germanet, no. Ens en sortirem, germanet. —li deia el seu germà petit.

Un cop més, la llum il·luminà l'escena. La gespa brillava amb els raigs de llum que escapaven d'entre els núvols, inspirant alegria en els nois.

Aleshores, als dos germans els semblà sentir la veu d'algú que murmurejava: —He sentit que al poble d'Isado, van enxampar el fill de l'electricista mentre intentava...

Però llavors, el caminet que anaven seguint va acabar tot de sobte i un silenci sepulcral va envoltar-los completament. Just aleshores, el vent va tornar una altra vegada, bufant molt violentament. El cel brillava de manera intermitent, com si una flama fos la que l'il·luminés. Finalment, els dos germans van caure esgotats a la gespa.

Poc després, un parell d'homes que havien sentit als dos germans, van aparèixer d'entre la boira. Els nois van explicar-los tot el que els hi havia passat, i que la seva vaca s'havia escapat.

El vent seguia bufant.

Els homes van decidir ajudar-los, i tots junts van seguir el camí que duia al poble més proper. La lluna, melissa, començava a alçar-se, des de darrere de la muntanya de la que havien vingut. Les fogueres que indicaven els límits del poblet brillaven amb molta força, i les seves flames ballaven amb el vent. Estaven arribant a Isado.

—Qui sou els que veniu pel camí? —cridà algú des del poble.

Llavors, el germà gran va deslligar-se el seu *tasuki*⁵, que era blanc com la neu, i va aixecar-lo com si fos una bandera blanca, mentre trepitjava la terra amb força per fer tan soroll com li era possible. El seu germà, per altra banda, alçà la vista al cel i començà a cantar.

La, la, la!

La, la-la, la!

A mesura que seguien avançant, un dels homes que anava amb els nois començà a tocar el tambor, i el germà gran va desembeinar la seva espasa, aixecant-la per fer-la servir d'estendard.

La, la, la, la!

La, la, la-la!

—Aneu amb compte! —cridà el germà petit, ficant-se a la cara una màscara de color blau, que feia que semblés un monstre— Venim al vostre poble, i estem ben preparats!

Mentre el grup avançava, els adults encengueren un parell de fanals de paper i van donar-li un al més gran dels germans per a que dirigís la corrua. Amb el fred, les cames dels nois s'havien unflat una mica, i s'havien tornat d'un color bastant estrany. Era una escena ben pintoresca, però els nois seguien cantant.

La, la, la!

La, la-la, la, la!

Finalment van arribar al poble, i van dirigir-se a la casa del alcalde, que encara no havia encès les fogueres de la seva porta. Van passar pel seu jardí, rodejat amb una tanca de fusta de xiprer, i va inundar-los un sentiment de malenconia.

De cop i volta van aparèixer un parell de xiquets que, en veure als visitants, van començar a riure. Poc a poc, les seves rialles van entendre als adults, que intentaven mantenir la serietat.

Amunt i avall, vinga!

---

⁵ Petita corda que serveix per mantenir el quimono lligat al cos.

La, la, la, la!

La, la, la-la!

Patum, patum!

El vent de mitjanit bufa, fent ballar el xiprer.

La lluna brilla, com una moneda de plata.

La vida acaba amb un xoc d'espases.

A totes les coses els hi arriba el seu final.

La espasa del noi brillava amb una pàl·lida llum blava, i sota la llum de la lluna, unes fulles de perer ballaven amb la brisa.

La, la la!

La, la-la, la!

Patum, patum, patum!

L'espasa relluent, l'herba ben recollida, les fogueres...

Els homes van acabar marxant, i mentre els nens del poble estaven distrets, el menor dels germans va tornar a ficar-se la màscara i va saltar tot de sobte, per espantar-los. Les pobres criatures van ficar-se a plorar, i els germans a riure.

La lluna penjava del cel, i la seva forma gairebé resultava intimidant. Brillava amb molta força, com si fos un platet fet de plata, però ben aviat va desaparèixer darrere els núvols. Els germans van sentir la veu d'un home que s'assemblava a la del seu professor, i van recordar que demà haurien de tornar a l'escola. Però llavors van adonar-se que ja eren a classe, i que tenien davant seu el mestre, un home més aviat escanyolit.

—Bé, espero que us ho hagueu passat bé durant les vacances. Ja ha arribat la tardor, i ara és el moment de començar a estudiar amb totes les vostres forces! —exclamà el professor— A partir de demà, vull que us esforceu al màxim! I no oblideu de dur els deures! Hi ha algú que els hagi dut avui? Que aixequi la mà.

Però a la classe no hi havia més que els dos germans.

—Bé, no passa res, però demà, sobretot, no oblideu dur-los a classe. Si els heu acabat tots, seguiu així durant la resta del curs! —digué, animat— A veure, que aixequi la mà qui els hagi acabat tots.

Però ningú va aixecar la mà.

—Vaja! Sou uns alumnes excel·lents. I doncs, què heu fet durant l'estiu? —preguntà el professor, dirigint-se al germà gran— A veure, explica'm alguna cosa interessant que hagi fet.

— El meu avi i jo vam anar a buscar un poltre a la muntanya —digué el més gran dels germans.

— Fantàstic! Sona d'allò més divertit —respongué el professor, dirigint-se després al germà petit—. I tu, què vas fer durant les vacances? Què va ser el que et més et va agradar?

—La dansa d'espases —digué el noi.

—Caram! I vas participar-hi, a la dansa d'espases?

—Sí —respongué el petit.

—I doncs, on va ser, aquesta dansa d'espases? —va preguntar-li el professor, curiós.

—Per Isado i alguns altres pobles.

— Ah, segur que va ser molt divertit. Bé, ara seieu, classe —continuà l'home—. Algú més va anar a veure la dansa d'espases?

—Jo, professor —digué el germà gran—, jo també hi vaig anar.

—Tu també? Vaja, que bé! —exclamà el mestre— Sens dubte, la dansa d'espases és d'allò més difícil! Tot i així, sé que a vosaltres els nens us encanta fer peripècies! Segur que fins i tot us van llençar monedes, de tan bé que ho vàreu fer! Sou uns alumnes excel·lents, sens dubte.

—A mi no em van llençar cap moneda, professor —contestà el germà gran.

—Bé, serà millor que comencem la classe. A veure...

Però llavors, el germà gran va obrir els ulls. Tot havia estat un somni. La boira era més freda que abans, i aquesta, acompanyada d'un suau plugim, havia despertat al noi. El bosc estava en silenci i la bromada cobria completament el cel, que brillava amb més o menys intensitat a mesura que els núvols passaven per davant del sol. El més gran dels germans va reincorporar-se, i s'assegué damunt la gespa, rumiant.

Poc a poc, però, sentia que la son tornava a vèncer-lo. La boira s'estava tornant progressivament més calenta, com si fos vapor que emanava d'una font d'aigua termal. De sobte, d'entre els arbres va aparèixer una nena encantadora, que va apropar-se al noi.

—Benvingut! —digué la noieta, oferint-li al noi una peça de fruita— Mira, et donaré una cosa ben bona. És una poma seca!

—Moltes gràcies —respongué el noi, agafant-la.— Però tu qui ets?

—No sóc ningú —digué la noia—. Però tu i jo ens ho passarem d'allò més bé. Tu tens un ase, oi?

—No, no tinc cap ase —digué el noi—. El que tinc és un poltre.

—Però un poltre és massa gran! No em serveix —exclamà la noia.

—Llavors, t'agraden més els ocellets, a tu? —preguntà el noi, encuriós.

—Els ocellets? M'encanten! —digué la noia, somrient.

—Te'n puc donar un. A casa meva tinc carduelins —digué el noi—. En vols un?

—De veritat!? —exclamà la noieta, d'allò més contenta— En vull un!

—Doncs ara te'l duré. Vaig a buscar-lo —digué el noi, i s'aixecà del terra.

—No tardis! Corre! —cridà la nena.

Llavors, el noi va començar a córrer cap a casa, tan ràpid com va poder. Va travessar camps preciosos i petits rierols, però no va aturar-se per res. Sota els seus peus, la terra,

tova i mullada a causa de la pluja, semblava de goma. Finalment va arribar a casa seva, que estava al ben mig d'un camp. Sense perdre ni un minut, va obrir una de les gàbies i agafà un dels ocellets que hi havia a l'interior. Llavors va sentir que algú el cridava.

—On vas amb aquest ocell a les mans? —preguntà la seva mare.

—Tornaré en un tres i no res —contestà el noi.

Aleshores tornà al bosc, però a mig camí, davant dels seus ulls incrèduls, l'ocell que duia a les mans va transformar-se en un *namagashi*⁶ verd i brillant. Llavors, el noi et va entendre que encara seguia somiant. El vent bufava, i el cel s'havia tornat d'un color gris molt clar. Aleshores va sentir que hi havia algú entre els arbres, que deia així:

—He sentit que al poble d'Isado, van enxampar al fill de l'electricista...

Però el so del cant de les cigales va silenciar la veu misteriosa. El noi et estava esgotat. Tot d'una, va adonar-se que hi havia un home que l'observava, amb la cara completament roja que li sobresortia de darrere d'un arbre. El nen va pensar que aquell home feia molta por, però ell era molt valent.

—Ep! Home de la muntanya! Surt del teu amagatall si no vols prendre mal! —digué el petit, desembeinant la seva espasa i ficant-se en posició d'atac.

L'home, mort de por, va sortir i es ficà de genolls damunt la gespa. A quatre grapes, s'apropà al noi. El seu cabell ballava amb el vent.

—Ai! —exclamà l'home— Perdona'm, sisplau. No em facis mal, t'ho prego —suplicà.

—D'acord —digué el noi, tot seriós—. Si em dus cent crancs, no et faré res.

—Caram! Cent crancs? —rebufà l'home, nerviós— Entesos. Vols alguna cosa més?

—També vull que em donis cent conills —assentí el noi.

—Cent conills! Els vols vius o morts? —preguntà, atemorit.

—Morts? No, els vull vius —respongué el noi.

---

⁶ Laminadura petita i rodona que sol prendre's amb el te.

—Uf! D'acord, com tu vulguis! —exclamà l'home de la muntanya.

El nen, confiat, baixà la guàrdia, i l'home aprofità per agafar-lo per les cames i fer-lo caure al terra. En un obrir i tancar d'ulls, va ficar-se damunt seu i va prendre-li la espasa.

—Va, mocós. Vine amb mi. A partir d'ara, seràs el meu servent —digué l'home, aixecant-se i inspeccionant l'arma que havia pres al nen—. Vaja, aquesta espasa és de molt bona qualitat —rondinà, satisfet.

—Desgraciat! —cridà el noi— De cap manera! No seré mai el teu servent. Si has de matar-me, mata'm aquí mateix!

—Brètol impertinent —continuà l'home—. Va, vine amb mi.

—No vindré.

—Llavors —contestà l'home, embeinant l'espasa—, t'agafaré jo.

Aleshores, l'home de la muntanya aixecà el nen i se'l carregà als braços. Però en un tancar i obrir d'ulls, el nen va prendre-li la espasa i li clavà al costat. L'home es retorçà de dolor i començà a treure escuma per la boca, fins que finalment caigué al terra, mort. De cop i volta, la foscor va engolir-ho tot, i un tro ressonà per tot el bosc.

Llavors, el noi va obrir els ulls. Tot havia estat un somni.

La boira gris, impulsada pel vent, es movia molt ràpidament. Els ulls del minyó van trobar-se amb els de la vaca, que ja havia tornat i ara es trobava davant seu. El nen s'aixecà, incrèdul, i s'apropà a l'animal. Aquest girà el cap, com si tingués por de la seva mirada. Al girar-se per despertar al seu germà petit, va adonar-se de que no hi era.

—Per fi t'he trobat, maleït animal —li digué a la vaca, preocupat—. Va, camina. Hem de trobar al meu germà.

Tot i que els trons i el vent estaven fent un gran rebombori, el noi va poder sentir la llunyana veu del seu germà petit.

—Germanet! —cridava l'infant— Germanet, on ets?! Germanet!

Saber que el seu germà petit era a prop va tranquil·litzar-lo.

—Aquí! —cridà— Ja vinc! Sóc aquí!

Llavors, el noi agafà la corda que havia lligat al coll de l'animal abans de marxar i l'estirà, intentant que caminés més de pressa. Un cop més, un camí obscur va aparèixer d'entre la gespa, i el noi i la vaca començaren a seguir-lo. Al cap d'una estona els germans van trobar-se, i es donaren una abraçada molt forta.

—T'estava buscant. On t'havies ficat? Perquè has marxat sense dir res? —digué el germà gran— Va, tornem a casa. Segur que l'avi està molt preocupat.

—Vaig anar a buscar la vaca —s'excusà el petit.

—Alguna cosa devia haver-la espantat —al dir això, el noi va notar que la roba del seu germà estava molla—. Vas completament xop. Té, fica't això —digué, oferint-li la pell d'animal que duia a sobre.

—No tinc gens de fred —digué el nen—. A més, és massa gran. L'arrossegaria pel terra i s'embrutaria.

—D'acord, tornem a casa, doncs —assentí el més gran dels germans—. Segur que l'avi ja ens espera amb el foc encès.

Així, els dos germans començaren a caminar, pujant i baixant entre les muntanyes. Seguiren el camí durant una bona estona, sense deixar d'avançar. Durant la travessia caigueren un parell de llamps, i la seva llum il·luminà el cel. Al cap d'una estona, els dos germans van començar a sentir olor a gespa cremada, i ben aviat el fum començà a esdevenir visible entre la boira. Els dos germans van començar a cridar al seu avi.

—Avi! —cridaren— Som aquí!

D'entre la boira, va aparèixer l'ancià.

—Ah, per fi! —digué l'home— Estava d'allò més preocupat.—llavors es dirigí al menor dels germans— Vaja, ets ben xop! Vine, no agafessis pas fred.

Llavors, els tres es dirigiren a la petita foguera que l'avi havia preparat amb fusta de castanyer, i buscaren aixopluc dins d'un petit cobert. El foc brillava amb molta força, envoltat d'herba molla per a que no es propagués. El germà gran lligà la vaca al tronc d'un roure, des d'on es sentia el renill dels cavalls, i tornà a l'interior del cobert.

—Pobrissons —digué l'avi—. Segur que us heu espantat molt. Teniu, mengeu una mica —els oferí unes boles d'arròs—. Endavant, mengeu-ne. Es pot saber on us havíeu ficat?

—Crec que vam arribar al cim de la muntanya Sasanagane! —rigué el germà gran.

—Mare de déu! Quin perill! —exclamà l'avi— Per allí hi han moltes esllavissades!

Un cop més, l'ancià mirà al germà petit.

—Menges com un cavall! Així m'agrada —somrigué—. Menja'n una mica més.

—Avi —digué el germà gran—, no hauríem de recollir herba per portar-la a casa?

—Hm... —rumià l'home— Tens raó, però encara no. Esperem a que faci més bon temps. Ara és més important menjar. Com he patit! —exclamà— Fins i tot he pujat al cim de la muntanya Torako amb l'esperança de trobar-vos.

—Aquest matí feia molt bon temps —respongué el noi.

—És cert. Per sort, sembla que el bon temps ja torna —digué l'ancià, satisfet—. La pluja ja és més suau.

El més gran dels germans sortí a l'exterior. El soroll de la pluja caient sobre el sostre havia cessat. L'ancià rigué i aixecà la vista, i llavors el noi tornà cap a dins.

—Avi —digué el minyó—, està sortint el sol. Ja ha parat de ploure.

—És cert, això que dius? Aleshores, quan acabem de menjar, anirem a recollir més herba. —l'home va dirigir-se al més petit— Va, menja-t'ho tot!

Ben aviat, la boira va començar a desaparèixer i la llum del dia va inundar-ho tot. El sol sortí per l'oest i va fer fugir la bromada. Les gotes d'aigua brillaven damunt la gespa,

i sota la llum del sol, les flors, les fulles i la gespa irradiaven vida. Al nord, més enllà de la verdor dels prats, els plors s'havien convertit en rialles.

Entre les fulles dels castanyers, els raigs del sol acariciaven la gespa.

PROBLEMES DE TRADUCCIÓ

Comparar les llengües orientals amb les occidentals és d'allò més complicat, i traduir del japonès al català exemplifica aquest fet perfectament. Tot i que la fonètica d'aquestes dues llengües és pràcticament idèntica, no tenen molt més en comú; en termes de gramàtica i sintaxi, el japonès és, si el comparem amb el català, una llengua relativament senzilla. A primera vista això pot semblar un avantatge per als traductors, però s'explica a continuació es tracta de tot el contrari.

El concepte més important a l'hora de traduir el japonès és, sense cap tipus de dubte, el context. Quan es tradueix des d'aquesta llengua, la intuïció del traductor té un valor inestimable, perquè la simplicitat dels textos fa necessària una interpretació de la poca informació de la que es disposa per poder traduir de la manera més precisa possible. Un dels exemples més evidents d'aquest cas és que en japonès les paraules no tenen gènere ni nombre, i que tampoc existeix un temps verbal específic per determinar el futur.

A aquests inconvenients se li suma una altra característica del japonès escrit, que és la repetició de connectors textuais. Dins d'aquest text, per exemple, connectors com «そして» i «それで» (que poden ser traduïts literalment com «i llavors»), apareixen més d'una vintena de vegades. Aquest problema, però, no solament pot ser fàcilment resolt gràcies a que el català disposa d'un nombre més elevat de connectors discursius, sinó que al fer-los servir aconseguim un text més fàcil de llegir i molt menys repetitiu. Per acabar de complicar-ho tot, però, el japonès acostuma a comptar també amb tot tipus de marques d'oralitat del discurs com poden ser «ね», «かなあ», «よ» i «わ», entre d'altres. Ja que aquestes no poden ser traduïdes literalment, s'ha optat per emfatitzar les oracions on apareixen mitjançant paraules o símbols de puntuació que poden indicar l'emoció o sentiment que s'escau en cada cas.

Com ja s'ha comentat amb anterioritat, Taneyamagahara va ser escrit fa gairebé cent anys. A causa d'això, en alguns casos el llenguatge que s'utilitza es difícil d'entendre. Aquest ha estat, sens dubte, el problema més important que ha sorgit durant el procés de traducció. Alguns dels casos més clars a l'hora d'exemplificar les dificultats són l'aparició del *hiragana* «ゐ» o del símbol «ゝ», ja que es tracta de dos símbols que amb el pas del temps han quedat completament obsolets, i que ja no s'utilitzen dins del

japonès actual. Després de buscar dins d'un parell de llibres, es va arribar a la conclusió de que el seu equivalent actual seria «い」 i «つ」 respectivament. Descobrir això va facilitar considerablement la resta de la traducció, ja que l'aparició del primer símbol era extremadament freqüent.

Un altre dels inconvenients de treballar amb un text escrit en japonès antic és que alguns dels *kanji* que apareixen durant el text tenen lectures diferents a les que es fan servir a l'actualitat. Per sort, la majoria de diccionaris de japonès acostumen a incloure aquestes lectures, tot i que actualment no es facin servir. També s'han donat casos en els quals han aparegut paraules que ja no es fan servir, com «丘丘」 o «咽喉», entre moltes altres. Com a solució, s'ha optat per buscar a tants diccionaris com ha estat possible. A més a més, molt sovint els verbs estaven conjugats de maneres que a primera vista podrien semblar diferents a les d'avui en dia, com passa amb «考へました」 o «厭きてみました», però al llegir-los en veu alta es pot distingir que segueixen pronunciant-se igual i que simplement es tracta d'un canvi que sol es pot apreciar a l'hora de llegir el text, no en un discurs oral.

Les onomatopeies, sempre presents tan en el discurs com a la literatura japoneses, han aparegut moltes vegades al llarg de l'original. El japonès és un idioma que utilitza onomatopeies per escurçar i economitza la comunicació, ja que molt sovint una onomatopeia com «ぱたぱた」 (*pata pata*), «パチパチ」 (*pachi pachi*), o «どんどん」 (*don don*), poden servir per substituir un verb o una acció. L'ús d'onomatopeies també té un objectiu vocatiu, ja que molt sovint poden acompanyar un verb i ressaltar la seva importància, fent que el lector pugui tenir una imatge més vívida del que està ocorrent a l'escena. Per això, tot i que no s'ha fet servir cap onomatopeia en la traducció, doncs el seu ús apropiat no és el mateix en la llengua d'origen i la d'arribada, s'ha intentat emfatitzar els verbs d'altres maneres, ja sigui ampliant-los una mica o fent servir metàfores. Per exemple, quan dins l'original apareix l'onomatopeia «ミインミイン」 (*miin miin*), que imita el cant de les cigales; així, aquesta va ser traduïda com «el so del cant de les cigales».

Com ja s'ha mencionat, el japonès és una llengua en la que el context i el que està escrit entre línies és d'allò més important. Tenint en compte aquest fet, del qual es podria extreure la conclusió de que dins en els textos japonesos, poques paraules poden tenir

molt significat, resulta sorprenent que en alguns casos es facin servir estructures completament redundants. Això és visible sobretot en casos en els que es menciona que els nens «van mirar amb els ulls» o «van sentir amb les seves orelles». Les al·lusions als sentits són bastant habituals dins del text original, però a l'hora de traduir-les no sempre s'han mantingut, ja que s'ha considerat que aquesta característica lingüística no era típica del català.

Una altra dificultat que ha sorgit al llarg del text ha estat la inserció de nous elements, personatges, noms o indrets sense haver-los introduït prèviament. Ja sigui un canvi d'escena o un objecte al que no s'ha fet referència amb anterioritat, aquests canvis són prou freqüents al llarg de l'original, i fan que en alguns casos introduir-los pugui semblar una mica forçat. Per a solucionar-ho, s'ha intentat incloure una mica més d'informació quan s'ha considerat pertinent, per a evitar que aquestes introduccions apareguin massa sobtadament. Tot i així, els casos en els que s'ha fet servir informació addicional són molt pocs.

Com és freqüent amb la majoria de dialectes, aquells qui el parlen pronuncien algunes paraules d'una manera diferent al que es considera l'estàndard. En el dialecte Tohoku, la majoria de paraules es mantenen igual que a l'original, però algunes síl·labes es canvien per les seves variants més properes. Per exemple, «と» passa a ser «とゞ», i «く» passa a ser «くゞ». Un dels altres canvis que més han complicat el procés de traducció ha sigut el cas de «から», que pot ser traduït literalment per «des de». Escrit en el dialecte Tohoku, aquesta paraula passa a ser «から», que precedida del caràcter «な», una col·locació molt freqüent en aquest text, passa a convertir-se en «なから», que passa a ser traduïda com «mentre». Tot i que aquests són només alguns dels molts casos que han aparegut al llarg del text, és raonable dir que el dialecte Tohoku, que no pot ser adaptat al català de manera natural a l'hora de traduir, ha estat un dels inconvenients més importants a l'hora de traduir aquest conte.

Curiosament, tot i que el llenguatge dialectal ha suposat una de les dificultats més grans i recurrents de tota la traducció, no tots els personatges l'utilitzaven. Durant la segona meitat del relat, apareix breument un personatge que és professor. Com es tracta d'un personatge amb formació acadèmica, parla d'una manera molt diferent a la resta, utilitzant un japonès molt similar al que s'utilitza avui en dia. Això ha fet que la traducció del seu diàleg sigui relativament més fàcil, ja que a part d'alguns termes o

expressions més aviat arcaiques, el seu vocabulari i gramàtica van resultar de fàcil comprensió.

Com acostuma a passar sempre que es tradueixen textos que provenen d'altres cultures, un altre dels grans inconvenients que han sorgit durant aquesta traducció ha sigut l'ús de manlleus. En aquest projecte, s'han dut a terme diferents procediments per incloure els diferents termes que han anat sorgint. En alguns casos, com per exemple a l'hora d'adaptar les paraules «*bentō*» i «*obi*», s'ha optat per fer servir notes al peu, ja que són conceptes típics de la cultura japonesa sense un equivalent ben conegut en català. En altres casos, com a l'hora de traduir «*waraji*» o «*jinbaori*» es va decidir evitar incloure els termes en japonès i fer servir una descripció o una adaptació estimada al català, ja que es tractava de conceptes que podien ser descrits sense interrompre o entorpir la lectura.

La major part dels problemes relacionats amb els diàlegs no van sorgir fins que es va arribar més o menys a la meitat del text original. Així com la primera part del text es centra en la descripció del lloc on es situa l'acció i els diversos escenaris per on van passant els germans, la segona part del conte és, majorment, diàleg. A primera vista, això hauria d'haver facilitat les coses, però la veritat és que la segona part va ser la més difícil, ja que dins d'aquesta s'evidenciaven més que mai els inconvenients de treballar amb una variació dialectal i antiga del japonès. El llenguatge era, en alguns casos, gairebé indesxifrable, a causa de la seva oralitat. A més, sense l'ús d'interjeccions que indiquessin què feia cada personatge mentre parlava, els diàlegs traduïts semblaven un pèl massa senzills, com si els hi manqués alguna cosa. Per a remeiar-ho, s'ha intentat incloure diferents incisos per apropar el text meta a un català més natural, i per facilitar-ne la lectura.

Un altre dels problemes relacionats amb el diàleg va ser que molts cops no s'indicava quin personatge deia què. Un cop més, ha estat necessari dependre del context i de la intuïció per a poder entendre quin seria el personatge a qui se li podria atribuir cada part d'un diàleg, basant-se en la lògica i en els esdeveniments que haguessin ocorregut anteriorment dins de la mateixa història. Això no ha sigut gens fàcil, ja que moltes vegades els diàlegs eren ambivalents i ha sigut necessari observar molt detalladament els diferents matisos del llenguatge o del context que poguessin servir com a indicacions.

Des de localitzacions geogràfiques a mencions de celebracions típiques, aquest breu conte és ben ple de referents culturals. En tots els casos, els noms de regions, muntanyes, rius i ciutats s'han mantingut en lletra rodona, ja que com s'ha comentat anteriorment, no es necessita cap tipus d'adaptació per facilitar-ne la lectura en català gràcies a la similitud fonètica entre aquesta llengua i el japonès. A més, com és habitual a les obres de Kenji Miyazawa, aquest relat és ple de terminologia específica relativa a la natura, a la que l'autor dóna molta importància. Un dels exemples més clars apareix només començar el relat, on es menciona el tipus de pedra del que estan compostes les muntanyes Kitakami, però durant tota l'obra es parla d'arbres i vegetació específiques. Tot i així, això no ha suposat un problema massa important, ja que trobar equivalents en català ha sigut relativament fàcil gràcies a l'ús de diccionaris.

Un dels referents culturals que més problemes ha ocasionat ha sigut l'Oni Kenbai, la dansa d'espases típica de la regió d'Iwate. Després d'investigar una mica, es va descobrir que aquesta tradició està relacionada amb la tribu dels Emishi, els que antigament eren els habitants del nord de la regió de Honshū, i les batalles que van lliurar-se contra ells a causa de la seva oposició al govern durant el període Nara⁷. Explicar aquesta dansa no ha estat, en si mateix, un problema, però si les referències a aquest ball tradicional que constantment apareixen al llarg del text. Dins del conte es menciona la vestimenta típica de la dansa d'espases, els moviments que es duen a terme durant aquesta, i fins i tot la cançó que es cantada durant la celebració. Primerament aquestes referències van semblar inaccessibles, però gràcies a internet va ser possible trobar representacions d'aquest ball, que van ser d'una utilitat inestimable a l'hora d'identificar les diferents característiques i detalls que formen aquesta tradició. A l'hora de traduir es va intentar descriure aquest esdeveniment amb cert detall, sense fer servir més informació de la que ens proporciona l'original. Les cançons van ser inicialment traduïdes d'una manera bastant literal, però posteriorment van ser retocades amb la intenció de dotar aquests incisos amb una mica de musicalitat, per mantenir el to de l'original.

Durant la traducció d'aquest conte també han sorgit innumerables dubtes referents a vocabulari no específic, però com que s'han pogut resoldre mitjançant l'ús de diccionaris o altres recursos per a l'aprenentatge del japonès, no s'ha cregut convenient

---

⁷ Període que va des de l'any 710 al 794.

explicar-los massa detalladament. Tot i així, cal mencionar que aquests problemes han servit per augmentar el coneixement de la llengua i per assimilar completament el que ja s'havia estudiat anteriorment dins d'un context literari.

Convé ressaltar, però, que les dificultats més grans han sorgit quan més d'un dels problemes que s'acaben de mencionar han aparegut juntament en alguna secció del text. A vegades, problemes com l'ús de llenguatge dialectal, terminologia desconeguda i gramàtica arcaica van fer que algunes parts del text fossin del tot incomprendibles pel traductor. En aquells casos, va ser necessari demanar ajuda a professors o a parlants nadius de japonès, no per a què traduïssin els fragments que suposaven un obstacle difícil de superar, sinó per a que el tornessin a formular en un japonès estàndard, més clar.

Una de les contrarietats més anecdòtiques va ocórrer durant la segona part del relat; dins d'aquesta història de caire realista, sense trets fantàstics notables, els personatges començaven a comportar-se d'una manera bastant surrealista. A més, passaven coses d'allò més estranyes, com que un mestre comencés a donar classe a mitja nit.

Primer va pensar-se que es tractava d'un malentès, d'un error de traducció, però no es va poder trobar cap explicació aparent. Sense saber del tot què fer, es va optar per seguir amb una traducció literal que seria corregida un cop es sabés què estava passant. Finalment, després d'un parell de pàgines que semblaven extreïdes d'un altre relat, es revelava que tot havia estat un somni. Després d'analitzar amb més detall el llenguatge d'altres obres d'en Kenji Miyazawa, però, es va veure que aquest no és un fet aïllat, sinó que l'autor fa servir aquest tipus de recursos literaris molt freqüentment.

Però no tot han sigut inconvenients. Un dels problemes més difícils que poden sorgir durant la traducció del japonès és l'ús de *keigo* o llenguatge honorífic, que s'utilitza per mostrar respecte o humilitat cap a la persona amb la que s'està conversant. Traduir expressions o vocabulari d'aquesta mena pot provocar molts mals de cap perquè en moltes llengües no existeixen maneres d'expressar aquesta humilitat o respecte més enllà de complicar d'una manera forçada i poc natural el diàleg.

CONCLUSIONS

Tot i que durant tres dels quatre anys que ha durat el grau de traducció s'ha anat practicant, en major o menor mesura, la traducció des del japonès cap al català, cap dels textos que s'havien treballat fins ara eren tan llargs o difícils com aquest. Com ja s'ha mencionat a l'apartat anterior, el llenguatge que s'utilitza en aquesta obra va resultar un obstacle que a primera vista va semblar impossible de superar. Malgrat això, gràcies als coneixements que s'han anat adquirint al llarg del curs, relacionats tant amb la llengua japonesa com amb les diferents tècniques de traducció i de recerca de documentació, s'ha pogut dur a terme una traducció el més fidel possible.

Aquests coneixements han sigut vitals a l'hora de traduir, però és innegable que aquest projecte no ha sigut només un exercici de traducció, sinó també una oportunitat com ben poques per aprendre i millorar el que ja es coneixia d'aquesta llengua. Més enllà del seu valor didàctic, però, aquest projecte ha servit també per a perdre la por a traduir del japonès; una tasca que semblava d'allò més intimidant, tot i haver estat duent-la a terme durant els últims tres anys.

Així, podria dir-se que aquesta traducció ha servit per deixar enrere les pors i limitacions personals que s'havien anat adquirint amb el temps, i per entendre que el japonès és una llengua llunyana, però no impossible de traduir. En altres paraules, aquest projecte ha estat un difícil repte que ens ha donat accés a reptes futurs, ja utilitzant aquesta traducció com a punt de partida, es poden intentar emprendre més traduccions del japonès.

Malgrat tot, les traduccions des del japonès que s'acceptin en el futur hauran de ser una mica més senzilles, com a mínim fins que es pugui obtenir més experiència en aquesta combinació d'idiomes. No s'està parlant, però, de traduccions més curtes, sinó de traduccions que estiguin escrites en un japonès més actual. Aquest punt de vista no prové d'una manca de valor per enfrontar-se a un altre text dialectal com el que s'ha analitzat durant aquest projecte, sinó de que simplement és un fet evident que a l'hora de traduir de forma professional, no s'hauria disposat del temps suficient com per a traduir-lo d'una manera fidel i correcta.

Encara que els moments de dubte i frustració han sigut nombrosos, s'ha de reconèixer que veure com poc a poc el conte, que tot i ser un text traduït és, al cap i a la fi, una creació única i personal, pren forma, és una experiència inigualable. Des del punt de

vista de l'autor, la conclusió més important que es pot extreure d'aquest projecte és que com més difícil sigui una traducció més satisfactori serà acabar-la. I és que aquesta satisfacció, que a primera vista pot semblar tan banal, ha acabat fent que l'autor es replantegi la possibilitat de traduir obres de caire literari, cosa que un parell de mesos abans semblava inimaginable.

Com a última reflexió, voldria acabar dient que tot i que aquesta traducció ha esdevingut una odissea plena d'obstacles i penúries, no ha fet més que enfortir el desig de traduir textos, fins i tot aquells que estiguin escrits en japonès dialectal del segle passat.

Amb tot això, es considera que no solament s'han assolit els objectius inicials del treball, sinó que aquest projecte ha servit per aprendre molt més del que en principi s'esperava. En definitiva, la dura tasca de traduir un text amb tantes dificultats ha estat una experiència d'allò més enriquidora, tant a nivell personal com professional.

BIBLIOGRAFIA

Obres consultades

AHLSTRÖM, KIM; AHLSTRÖM, MIWA; PLUMMER, ANDREW (2016). *Jisho*

<<https://jisho.org>> [Consultat durant tot el projecte].

CIMARELLI, MASSIMO (2013). *Kenji Miyazawa – A short biography*. Roma: Volume

Edizioni s.r.l.

COL·LABORADORS DEL PROJECTE VIQUIPÈDIA (2015). *Prefectura d'Iwate*

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Prefectura_d'Iwate> [Consulta: 29 desembre 2015].

IWATE PREFECTURE (2010). *Oni Kenbai (Demon's Sword Dance)* <[http://www.japan-](http://www.japan-iwate.info/app/location_detail.php?lid=49)

[iwate.info/app/location_detail.php?lid=49](http://www.japan-iwate.info/app/location_detail.php?lid=49)> [Consulta: 29 desembre 2015].

LABORATORY FOR THE INTER-FIELD COMMUNICATION (2002). *Kenji's Sense of*

"Elemental Time" and the Lotus Sutra <[http://www.kenji-](http://www.kenji-world.net/english/works/texts/jikuu14.html)

[world.net/english/works/texts/jikuu14.html](http://www.kenji-world.net/english/works/texts/jikuu14.html)> [Consulta: 30 desembre 2015].

LABORATORY FOR THE INTER-FIELD COMMUNICATION (2002). *Taneyamagahara*

<<http://www.kenji-world.net/english/ihatov/climate/taneyama.html>> [Consulta: 31 desembre 2015].

LONG, HOYT (2012) *On uneven ground: Miyazawa Kenji and the Making of Place in*

Modern Japan. California: Stanford University Press.

LÓPEZ HERRERO, EDUARDO (1995). *Diccionario Japonés-Español Romanizado*. Tokio:

Kashiwa Shobo.

MORI, MASAKI (1997). *Epic Grandeur: Toward a comparative Poetics of the Epic*.

Nova York: State University of New York Press.

NIREI, HIROE (2015). *Kenji Miyazawa: Echoing the Natural World*

<<http://theculturetrip.com/asia/japan/articles/kenji-miyazawa-echoing-the-natural-world/>> [Consulta: 29 desembre 2015].

PULVERS, ROGER (2007). *Strong in the Rain: Selected Poems*. Hexam: Bloodaxe Books.

SOKKA GAKKAI INTERNATIONAL (2015). *Nichiren* <<http://www.sgi.org/about-us/buddhist-lineage/nichiren.html>> [Consulta: 30 desembre 2015]

WIKIPEDIA CONTRIBUTORS (2016). *Tohoku Dialect*

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Prefectura_d%27Iwate> [Consulta: 1 gener 2016].

ANNEXOS

種山ヶ原

宮沢賢治

たねやま はら   きたかみ
種 山 ヶ 原 といふのは 北 上 山地のまん中の高原で、青黒いつるつる

じゃもんがん   かんらんがん
の 蛇 紋 岩 や、硬い 榎 欖 岩 からできてゐます。

高原のへりから、四方に出たいくつかの谷の底には、ほんの五六軒づつの部落があります。

春になると、北上の河 谷 ^{かこく}のあちこちから、沢山の馬が連れて来られて、此 ^この部落の人たちに預けられます。そして、上の野原に放されます。それも八月の末には、みんなめいめいの持主に戻ってしまふのです。なぜなら、九月には、もう原の草が枯れはじめ水霜が下りるのです。

放牧される 四 月 ^{よつき}の間も、半分ぐらゐまでは原は霧や雲に 鎖 ^{とざ}されます。

実にこの高原の続きこそは、東の海の側からと、西の方からとの風や湿 気 ^{しつき}のお定まりのぶつつかり場所でしたから、雲や雨や雷や霧は、いつでももうすぐ起って来るのでした。それですから、北上川の岸からこの高原の方へ ^ゆ行く旅人は、高原に近づくに従って、だんだんあちこちに雷神の碑を見るやうになります。その旅人と云っても、馬を扱ふ人の ^い外 ^{ほか}は、薬屋か林務官、化石を探す学生、測量師など、ほんの ^{わづ}僅 かなものでした。

今年も、もう空に、透き ^{とほ}徹 った秋の粉が一面散り渡るやうになりました。

雲がちぎれ、風が吹き、夏の休みももう明日だけです。

達二は、明後日から、また自分で作った小さな ^{わらぢ}草 鞋 をはいて、二つの谷を

越えて、学校へ行くのです。

宿題もみんな済ましたし、^{かに}蟹を捕ることも^{すみ}木炭を焼く遊びも、もうみんな

^あな厭きてゐました。達二は、家の前の^{ひのき}檜によりかかって、考へました。

(あゝ。此の夏休み中で、一番面白かったのは、おぢいさんと一緒に上の原へ

仔馬を連れに行ったのと、もう一つはどうしても^{けんばひ}剣舞だ。鶏の黒い尾を

^{づきん}飾った頭巾をかぶり、あの昔からの赤い陣羽織を着た。それから硬い板を入

れた^{はかま}袴をはき、^{きやはん}脚絆や草鞋をきりっとむすんで、種山剣舞連と大き

く書いた沢山の^{ちやうちん}提灯に囲まれて、みんなと町へ踊りに行ったのだ。ダ

ー、ダー、ダースコ、ダー、ダー。踊ったぞ、踊ったぞ。町のまっ赤な門火の

中で、刀をぎらぎらやらかしたんだ。^{ならを}檜夫さんと一緒になった時などは、刀がほんたうにカチカチぶつつかった位だ。

ホウ、そら、やれ、

むかし ^{たっこく}達谷の ^{あくろわう}悪路王、

まっくらあくらの二里の ^{ほら}洞、

渡るは 夢と ^{こくやじん}黒夜神、

首は刻まれ ^{しゅをけ}朱桶に埋もれ。

やったぞ。やったぞ。ダー、ダー、ダースコ、ダーダ、

青い ^{めん} 仮面この こけおどし、

たち
太刀を 浴びては いっつかぶ、

夜風の 底の ^{くも} 蜘蛛をどり、

胃袋う はいて ぎったりぎたり。

ほう。まるで、……。))

「達二。居るが。達二。」達二のお母さんが家の中で呼びました。

「あん、居る。」達二は走って行きました。

「善い ^{わらす} 童 だはんてな、おぢいさんと、 ^{あい} 兄 な [# 「な」は小書き] ど、

上の原のすぐ上り口で、草刈ってるが、弁当持って行って来。な。それがら

牛も連れてって、草食 ^か あせで来。な。兄 ^こ な [# 「な」は小書き] がら離れな
よ。」

「あん、 ^い 行て来る。行て来る。今 ^{わらぢは} 草 鞋 穿ぐがら。」達二ははねあがりまし
た。

お母さんは、曲げ物の二つの ^{ひつ} 櫃 と、達二の小さな弁当とをいくつか紙にく

るんで、それをみんな一緒に大きな布の ^{ふろしき} 風 呂 敷 に包み込みました。そして、
達二が支度をして包みを背負ってゐる間に、おっかさんは牛をうまやから追ひ
出しました。

「そだら行って来ら。」と達二は牛を受け取って云ひました。

「氣い付けで行げ。上で ^{あい} 兄 な [# 「な」は小書き] がら離れなよ。」

「あん。」達二は、垣根のそばから、 ^{やなぎ} 楊 の枝を一本折り、青い皮をくるく

は むち こしら
る剥いで 鞭 を 拵 へ、静に牛を追ひながら、上の原への 路 をだんだん
のぼって行きました。

「ダーダー、スコ、ダーダー。

づきん とり
夜の 頭 巾 は 鶏 の黒尾、

月のあかりは……、

しっ、歩け、しっ。」

日がカンカン照ってみました。それでもどこかその光に青い油の疲れたやう
なものがありましたし、又、時々、冷たい風が ひも 紐 のやうにどこからか流れて
は来ましたが、まだ仲々暑いのでした。牛が度々立ち止まるので、達二は少し
いらいら 苛 々 しました。

「上さ行って好い草食へ。早く歩げっ。しっ。ばか 馬鹿 だな。しっ。」

けれども牛は、美しい草を見る度に、頭を下げて、舌をべらりと廻して喰べ
ました。

(牛の肉の中で一番上等が こ をか よだ ねばねば
此の舌だといふのは可笑しい。涎 れで 粘 々

ぶちぶち
してる。おまけに黒い 斑 々 がある。歩け。こら。)

「歩げ。しっ。歩げ。」

空に少しばかりの、白い雲が出ました。そして、もう大分のぼってみました。
谷の部落がずっと下に見え、達二の家の木小屋の屋根が白く光ってゐます。

路が林の中に入り、達二はあの奇麗な泉まで来ました。まっ白の石灰岩から、
ごぼごぼ冷たい水を噴き出すあの泉です。達二は汗を 拭 いて、しゃがんで何べ

すく
んも水を 掬 ったのみました。

牛は泉を飲まないで、^{かへ}却^{こけ}って^な苔の中のたまり水を、ピチャピチャ嘗め
ました。

達二が牛と、又あるきはじめてとき、泉が何かを知らせる様に、ぐうっと鳴り、牛も低くうなりました。

「雨になるかも知れないな。」と達二は空を見て^{つぶや}呟きました。

^{すそ}林の^{くわんぼく}裾の^{かん}灌^き木の間を行ったり、^{いはかけ}岩片の小さく崩れる所を何べ
んも通ったりして、達二はもう原の入口に近くなりました。

光ったり陰ったり、幾重にも畳む丘丘の向ふに、北上の野原が夢のやうに
^{あを}碧く^たまばゆく^た湛へてゐます。河が、^{かすが}春日大明神の帯のやうに、きらき
ら銀色に輝いて流れました。

そして達二は、牛と、原の入口に着きました。大きな^{なら}櫛の木の下に、兄さ
んの^{なは}縄で編んだ袋が投げ出され、沢山の草たばがあちこちどころがってゐま
した。

二匹の馬は、達二を見て、鼻をふるふる鳴らしました。

「^{あい}兄な居るが。兄な来たぞ。」達二は汗を^{ぬぐ}拭ひながら叫びました。

「おゝい。あゝい。^{そこ}其処に居ろ。今行ぐぞ。」

ずうっと向ふの^{くぼ}窪みで、達二の兄さんの声がしました。牛は沢山の草を見
ても、格別^{うれ}嬉しさうにもしませんでした。

^ひ陽がぱっと明るくなり、兄さんがそっちの草の中から笑って出て来ました。

「^ゆ善ぐ来たな。牛も連れで来たのが。弁当持ってが。^ゆ善ぐ来た。今日あ^{ひる}午

まがらきと曇る。おら 俺 もう少し草集めて仕舞がらな、此処らに居ろ。おぢいさん、今来る。」

兄さんは向ふへ行かうとして、振り向いて又云ひました。

「腹減ったら、弁当、先に喰べてろ。風 呂 敷ば、あの馬さ結付けで置げ。午まになったら又来るがら。」

「うん。此処に居る。」

そして達二の兄さんは、行ってしまひました。空にはうすい雲がすっかりかゝり、太陽は白い鏡のやうになって、雲と反対に馳せました。風が出て来て刈られない草は一面に波を立てます。

どうしたのか、牛が 俄 かに北の方へ馳せ出しました。達二はびっくりして、一生懸命追ひかけながら、兄の方に振り向いて叫びました。

「牛あ逃げる。牛あ逃げる。あいな。牛あ逃げる。」

せいの高い草を分けて、どんどん牛が走りました。達二はどこ 迄 も夢中で追ひかけました。そのうちに、足が何だか 硬 張 っ て 来 て、自分で走ってゐる

のかどうか 判 らなくなつてしまひました。それからまはりがまっ 蒼 になつて、ぐるぐる廻り、たうとう達二は、深い草の中に倒れてしまひました。牛の白い斑が終りにちらっと見えました。

達二は、仰 向 けになつて空を見ました。空がまっ白に光って、ぐるぐる廻り、そのこちらを薄い 鼠 色の雲が、速く速く走ってゐます。そしてカンカン鳴ってゐます。

達二はやっと起き上つて、せかせか息しながら、牛の行った方に歩き出しま

した。草の中には、牛が通った^{あと}痕らしく、かすかな路のやうなものがありました。達二は笑ひました。そして、

(ふん。なあに、^{どこ}何処かで、のっこり立ってるさ。)と思ひました。

そこで達二は、一生懸命それを^つ跡けて行きました。ところがその路のやうなものは、まだ百歩も行かないうちに、をとこへしや、すてきに背高の^{あざみ}薊の
中で、二つにも三つにも分れてしまつて、どれがどれやら一向わからなくなつてしまひました。達二は思ひ切つて、そのまん中のを進みました。けれどもそれも、時々^き断れたり、牛の歩かないやうな急な所を^{よこざま}横様に過ぎたりする
のでした。それでも達二は、

(なあに、向ふの方の草の中で、牛はこっち向いて、だまって立ってるさ。)と思ひながら、ずんずん進んで行きました。

空はたいへん暗く重くなり、まはりがぼうつと^{かす}霞んで来ました。冷たい風が、草を渡りはじめ、もう雲や霧が、切れ切れになつて眼の前をぐんぐん通り
過ぎて行きました。

(あゝ、こいつは悪くなって来た。みんな悪いことはこれから^{たか}集つてやつて来るのだ。)と達二は思ひました。全くその通り、^{にはか}俄に牛の通った痕は、
草の中で無くなつてしまひました。

(あゝ、悪くなった、悪くなった。)達二は胸をどきどきさせました。

草がからだを曲げて、パチパチ云ったり、さらさら鳴ったりしました。霧が
殊に^{しげ}滋くなって、着物はすっかりしめつてしまひました。

^{のど}達二は咽喉一杯叫びました。

「^{あい}兄な。兄な。牛あ逃げだ。兄な。兄な。」

何の返事も聞えません。黒板から降る白墨の粉のやうな、暗い冷たい霧の粒が、そこら一面踊りまはり、あたりが俄にシインとして、陰気に陰気になりました。草からは、もう^{しづく}雫の音がポタリポタリと聞えて来ます。

達二は早く、おぢいさんの所へ戻らうとして急いで引返しました。けれどもどうも、それは前に来た所とは違ってゐたやうでした。第一、^{あざみ}薊があんまり沢山ありましたし、それに草の底にさつき無かつた岩かけが、度々ころがってゐました。そしてたうとう聞いたこともない大きな谷が、いきなり眼の前に現はれました。すゝきが、ざわざわざわっと鳴り、向ふの方は底知れずの谷のやうに、霧の中に消えてゐるではありませんか。

風が来ると、^{すすき}芒の穂は細い沢山の手を一ぱいのぼして、^{せは}忙しく振って、
「あ、西さん、あ、東さん。あ西さん。あ南さん。あ、西さん。」なんて云つてゐる様でした。

達二はあんまり見つともなかつたので、目を^{つぶ}瞑つて横を向きました。そして急いで引返しました。小さな黒い道が、いきなり草の中に出て来ました。

それは沢山の馬の^{ひづめ}蹄の痕で出来上つてゐたのです。達二は、夢中で、短い笑ひ声をあげて、その道をぐんぐん歩きました。

けれども、たよりのないことは、みちのはゞが五寸ぐらゐになつたり、又三尺ぐらゐに變つたり、おまけに何だかぐるっと廻つてゐるやうに思はれました。

そして、たうとう、大きなてっぺんの焼けた^{くり}栗の木の前まで来た時、ぼんや

り幾つにも^{わか}岐れてしまひました。

そこ
其処は多分は、野馬の集まり場所であったでせう、霧の中に円い広場のやうに見えたのです。

達二はがっかりして、黒い道を又戻りはじめました。知らない草穂が静かにゆらぎ、少し強い風が来る時は、どこかで何か合図をしてでも居るやうに、一面の草が、それ来たつとみなからだを伏せて避けてました。

空が光ってキーンキーンと鳴ってゐます。それからすぐ眼の前の霧の中に、家の形の大きな黒いものがあらはれました。達二はしばらく自分の眼を疑って立ちどまってゐましたが、やはりどうしても家らしかったので、こはごはもっと近寄って見ますと、それは冷たい大きな黒い岩でした。

空がくるくるくるっと白く揺らぎ、草がバラッと一度にしづく雫を払ひました。(間違つて原を向ふ側へ下りれば、もうおらは死ぬばかりだ)と達二は、半分思ふ様に半分つぶやくやうにしました。それから叫びました。

あい
「兄 な [#「な」は小書き]、兄な [#「な」は小書き]、居るが。兄な」

又明るくなりました。草がみな一斉によろこびの息をします。

いさど わらす
「伊佐戸の町の、電気工夫の 童 あ、山男に手足い縛らへてたふうだ。」

たれ ことば
といつか 誰 かの話した 語 が、はっきり耳に聞えて来ます。

そして、黒い路が、にはか 俄 に消えてしまひました。あたりがほんのしばらくしいんとなりました。それから非常に強い風が吹いて来ました。

空が旗のやうにぱたぱた光って翻へり、火花がパチパチパチッと燃えました。達二はいつか、草に倒れてゐました。

そんなことはみんなぼんやりしたもやの中の出来事のやうでした。牛が逃げたなんて、やはり夢だかなんだかわかりませんでした。風だつて一体吹いてゐたのでせうか。

達二はみんなと一緒に、たそがれの県道を歩いてゐたのです。

だいたい
橙 色の月が、来た方の山からしづかに登りました。伊佐戸の町で燃

す火が、赤くゆらいでゐます。

「さあ、みんな支度はいゝが。」誰かが叫びました。

達二はすっかり太い白いたすきを掛けてしまって、地面をどんどん踏みまし

ならを
た。櫓 夫 さんが空に向って叫んだのでした。

「ダー、ダー、ダー、ダー、ダースコダーダー。」それから、大人が太鼓を撃ちました。

達二は刀を抜いてはね上りました。

「ダー、ダー、ダー、ダー。ダー、スコ、ダーダー。」

「危ない。誰だ、刀抜いだのは。まだ町さも来ないに早あちや。」怪物の

あをめん せいすけ ちゃうちん
青 仮 面 を か ぶ っ た 清 介 が 威 張 っ て 叫 ん で ゐ ま す 。 赤 い 提 灯 が

とも
沢 山 点 され、達二の兄さんが提灯を持って来て達二と並んで歩きました。兄

さんの足が、寒天のやうで、夢のやうな色で、^{むやみ}無 暗 に長いのでした。

「ダー、ダー、ダー、ダー。ダー、スコ、ダーダー。」

町はづれの町長のうちでは、まだ門火を燃して居ませんでした。その水松樹 ^{いちろ}

の垣に囲まれた、暗い庭さきにみんな這入って行きました。^{はひ}

小さな奇麗な子供らが出て来て、笑って見ました。いよいよ大人が本気にやり出したのです。

「ホウ、そら、^や遣れ。ダー、ダー、ダー、ダー。ダー、スコ、ダーダー。」

「ドドーン ドドーン。」

「夜風さかまき ひのきはみだれ、

月は射そゝぐ 銀の矢なみ、
打うつも果てるも 一つのいのち、
たあち きし
太刀の 軋りの 消えぬひま。ホッ、ホ、ホッ、ホウ。」

刀が青くきらきら光りました。^{なし}梨の木の葉が月光にせはしく動いてゐます。
「ダー、ダー、スコ、ダーダー、ド、ドーン、ド、ドーン。太刀はいなづま
すゝきのさやぎ、燃えて……」

組は二つに分れ、剣がカチカチ云ひます。^{あをめん}青仮面が出て来て、
いっふかつぶ^{かくかう}
溺死する時のやうな 格好で一生懸命跳ね廻ります。子供らが泣
き出しました。達二は笑ひました。

月が^{には}俄かに意地悪い片眼になりました。それから銀の^{さかづき}盃のやうに
白くなって、消えてしまひました。
(先生の声がする。さうだ。もう学校が始まってゐるのだ。)と達二は思ひま
した。

そこは教室でした。先生が何だか少し^や瘠せたやうです。
「みなさん。楽しい夏の休みももう過ぎました。これからは気持ちのいゝ秋で
す。一年中、一番、勉強にいゝ時です。みなさんはあしたから、又しっかり勉
強をします。どなたも宿題はして来たでせうね。今日持って来た方は手を
あげて。」

達二と^{ならを}櫛夫さんと、たった二人でした。
「明日は忘れないでみなさん持って来るのですよ。もし、ぜんたい、してしま
はなかつた人があつても、やはりその^{まま}儘、持って来るのです。すっかりして
しまはなかつた人は手をあげて。」

誰も上げません。

「さうです。皆さんは立派な生徒です。休み中、みなさんは何をしましたか。そのうちで一番面白かったことは何ですか。達二さん。」

「おぢいさんと仔馬を集めに行ったときです。」

「よろしい。大へん結構です。檜夫さん。あなたはお休みの間に、何が一番楽しかったのですか。」

けんばひ
「剣舞です。」

「剣舞をあなたは踊ったのですか。」

「さうです。」

「どこでですか。」

いさど
「伊佐戸やあちこちです。」

「さうですか。まあよろしい。お座りなさい。みなさん。外にも剣舞に出た人はありますか。」

「先生、私も出ました。」

「先生、私も出ました。」

「達二さんも、さうですか。よろしい。みなさん。剣舞は決して悪いことでは

ありません。けれども、^{もちろん}勿論みなさんの中にそんな方はないでせうが、

それでお^{あし もら}銭を貰ったりしてはなりません。みなさんは、立派な生徒ですから。」

「先生。私はお銭を貰ひません。」

「よろしい。さうです。それから……。」

達二は、眼を開きました。みんな夢でした。冷たい霧や^{しづく}雫が額に落ちま

した。空は霧で一杯で、なんにも見えません。^{には}俄かに明るくなったり暗くな

ったりします。一本のつりがねさうが、^{からだ}身体を^{かが}屈めて、達二をいたはりました。

そして達二は又うとうとしました。そこで霧が^{なまぬる}生温い湯のやうになったのです。可愛らしい女の子が達二を呼びました。

「おいでなさい。いゝものをあげませう。そら。干した^{りんご}苹果ですよ。」

「ありがど、あなたはどなた。」

「わたし誰でもないわ。一緒に向ふへ行つて遊びませう。あなた^{ろばも}驢馬を有つてゐて。」

「驢馬は持つてません。^{ただ}只の仔馬ならあります。」

「只の仔馬は大きくて駄目^{だめ}だわ。」

「そんなら、あなたは小鳥は^{きら}嫌ひですか。」

「小鳥。わたし大好きよ。」

「あげませう。私はひはを有つてゐます。ひはを一疋^{ぴき}あげませうか。」

「えゝ。欲しいわ。」

「あげませう。私今持つて来ます。」

「えゝ、早くよ。」

達二は、一生懸命、うちへ走りました。美しい緑色の野原や、小さな流れを、一心に走りました。野原は何だかもくもくして、ゴムのやうでした。

達二のうちは、いつか野原のまん中に建つてゐます。急いで^{かご}籠を開けて、小鳥を、そつとつかみました。そして引返さうとしましたら、
「達二、どこさ行く。」と達二のおっかさんが云ひました。

「すぐ来るがら。」と云ひながら達二は鳥を見ましたら、鳥はいつか、^{もえぎ}萌黄色の生菓子に變つてゐました。やっぱり夢でした。

風が吹き、空が暗くて銀色です。

いさど
「伊佐戸の町の電気工夫のむすこあ、ふら、ふら、ふら、ふら、ふら、」とど
こかで云ってゐます。

それからしばらく空がミインミインと鳴りました。達二は又うとうとしまし
た。

なら
山男が 櫓 の木のうしろからまっ赤な顔を ちよつと 一 寸 出しました。

(なに怖いことがあるもんか。)

「こりゃ、山男。出はつて来。切つてしまふぞ。」達二は わきざ 脇 差しを抜いて
身構へしました。

山男がすっかり怖がって、草の上を四つん ば 這ひになってやって来ます。髪が
風にさらさら鳴ります。

「どうか御免御免。な 何じよなことでも為んす。」

「うん。そんだら許してやる。かに 蟹 を百疋捕つて来。」

「ふう。蟹を百疋。それ丈けでようがすかな。」

「それがら うさぎ 兎 を百疋捕つて来。」

「ふう。殺して来てもようがすか。」

「うんにゃ。わがん [#「ん」は小書き] ない。生きだのだ。」

「ふうふう。かしこまた。」

油断をしてゐるうちに、達二はいきなり山男に足を つか 捉 まれて倒されました。

山男は達二を組み敷いて、刀を取り上げてしまひました。

「小僧。さあ、来。これから俺れの家来だ。来う。この刀はいゝ刀だな。実に
焼きをよぐかけである。」

「ばか。 ^{うな} 奴 の家来になど、ならない。殺さば殺せ。」

「仲々づ太いやづだ。 ^こ 来ったら ^こ 来う。」

「行がない。」

「ようし、そんだらさらって行く。」

山男は達二を ^{こわき} 小脇 にかゝへました。達二は、素早く刀を取り返して、山男の横腹をズブリと刺しました。山男はばたばた跳ね廻って、白い泡を沢山吐いて、死んでしまひました。

急にまっ暗になって、雷が ^{はげ} 烈しく鳴り出しました。

そして達二は又眼を開きました。

灰色の霧が速く速く飛んでゐます。そして、牛が、すぐ眼の前に、のっそり

と立ってゐたのです。その眼は達二を ^め 怖 ^{おそ} れて、横の方を向いてゐました。達二は叫びました。

「あ、居だが。馬鹿だな。 ^{うな} 奴 は。 ^あ さ、歩べ。」

雷と風の音との中から、 ^{かす} 微かに兄さんの声が聞えました。

「おゝい。達二。居るが。達二。達二。」

達二はよろこんでとびあがりました。

「おゝい。居る、居る。 ^{あい} 兄 なあ。おゝい。」

達二は、牛の手綱をその首から解いて、引きはじめました。

黒い路が又ひょっくり草の中にあはれました。そして達二の兄さんが、とつぜん、眼の前に立ちました。達二はしがみ付きました。

「 ^{さが} 探したぞ。 ^{どご} こんたな 処 まで来て。 ^な 何して黙って ^{あそご} 彼 処 に居ないがった。」

おぢいさん、うんと心配してるぞ。さ、早く ^あ 歩べ。」

「牛あ逃げだだも。」

「牛あ逃げだ。はあ、さうが。何にびっくりしたたがな。すっかりぬれだな。

さあ、^{おら}俺のけら着ろ。」

「一向寒くない。^{あい}兄^ずなのなは大きくて引き擦るがらわがんない。」

「さうが。よしよし。まづ^あ歩べ。おぢいさん、火たいで待ってるがらな。」

緩い傾斜を、二つ程昇り降りしました。それから、黒い大きな路について、
しば^{しば}らく歩きました。

稲光が二度ばかり、かすかに白くひらめきました。草を焼く^{にほひ}匂^匂がして、
霧の中を煙がほっと流れてゐます。

達二の兄さんが叫びました。

「おぢいさん。居だ、居だ。達二あ居だ。」

おぢいさんは霧の中に立ってゐて、

「あゝさうが。心配した、心配した。あゝ^え好^えがった。おゝ達二。寒がべあ、さ
あ入れ。」と云ひました。

半分に焼けた大きな栗の木の根もとに、草で作った小さな囲ひがあつて、チ
ョロチョロ赤い火が燃えてゐました。

兄さんは牛を^{なら}櫓^櫓の木につなぎました。

馬もひひんと鳴いてゐます。

「おゝむぞやな。な。何ぼが泣いだがな。さあさあ団子たべろ。食べろ。な。
今こっちを焼ぐがらな。全体何処迄行つてだつた。」

「^{ささながね}お^お笹^笹長^長根^根の下り口だ。」と兄が答へました。

「危いがった。危いがった。向ふさ降りだらそれっ切りだつたぞ。さあ達二。
団子喰べろ。ふん。まるつきり馬こみだいに食ってる。さあさあ、こいづも食

べろ。」

「おぢいさん。今のうちに草片附げで来るべが。」と達二の兄さんが云ひました。

「うんにゃ。も少し待で。又すぐ晴れる。おらも弁当食ふべ。あゝ心配した。

おら とら
俺 も 虎 こ山の下まで行って見で来た。はあ、まんつ好^えがった。雨も晴れる。」

「今朝ほんとに天気好^えがったのにな。」

「うん。又好^ゆくなるさ。あ、雨漏^ゆって来た。草少し屋根さかぶせろ。」

兄さんが出て行きました。天井がガサガサガサガサ云ひます。おぢいさんが、笑ひながらそれを見上げました。

兄さんが又はひって来ました。

「おぢいさん。明るぐな^はった。雨あ霽^はれただ。」

「うんうん。さうが。さあ弁当食^はってで草片附げべ。達二。弁当食べろ。」

霧がふっと切れしました。陽の光がさっと流れて入りました。その太陽は、少し西の方に寄^らってかかり、幾片かの^ら蟻^ふのやうな霧が、逃げお^らくれて仕方なしに光りました。

草からは^しづ^く霽^くがきらきら落ち、^すべ^すての葉も茎も花も、今年の終りの陽の光を吸^すってゐます。

はるか^あの北上の^あ碧^をい野原は、今泣きやんだやうにまぶしく笑ひ、向^あふの栗の木は、青い後光を放ちました。